

פרשת תולדות תשפ"א בעינין אהבה

בראשית פרק כה

(יט) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יַצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יַצְחָק : (כ) וַיְהִי יַצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקָחְתּוֹ אֶת רִבְקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אֶרֶם אָחוֹת לִבְן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה : (כא) וַיַּעֲתֵר יַצְחָק לִיקְנֹק לְנִכְח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ יִקְנֹק וַתְּהֵר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ : (כב) וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְדֵּךְ לְדָרֶשׁ אֶת יִקְנֹק : (כג) וַיֹּאמֶר יִקְנֹק לָהּ שְׁנֵי גֵימִים גֹּיִם בְּבִטְנָהּ וְשְׁנֵי לְאִמִּים מִמֶּעֵיךְ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מְלֹאִם יֵאָמְצוּ וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר : (כד) וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לְלֵדָת וְהָיָה תוֹמֵם בְּבִטְנָהּ : (כה) וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוּנִי כְּלוֹ כְּאֲדָרְת שֶׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֶשׂוֹ : (כו) וְאַחֲרָיו כֵּן יֵצֵא אַחִיו וַיְדוֹ אַחֲזָת בְּעֵקֶב עֶשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּצְחָק בֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה בְּלֵדָת אֹתָם : (כז) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדָע צִיד אִישׁ שָׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים : (כח) וַיֵּאָהֵב יַצְחָק אֶת עֶשׂוֹ כִּי צִיד בְּפִיו וְרִבְקָה אֲהָבָת אֶת יַעֲקֹב :

רש"י

(יט) ואלה תולדות יצחק - יעקב ועשו האמורים בפרשה: **אברהם הוליד את יצחק** - על ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקדוש ברוך הוא, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק: **(כ) בן ארבעים שנה** - שהרי כשבא אברהם מהר המוריה נתבשר שנולדה רבקה, ויצחק היה בן שלשים ושבע שנה, שהרי בו בפרק מתה שרה, ומשנולד יצחק עד העקידה שמתה שרה שלושים ושבע שנה, ובת תשעים ושבע שנים היה כשנולד יצחק, ובת מאה עשרים ושבע כשמתה, שנאמר (כג א) ויהיו חיי שרה וגו', הרי ליצחק שלושים ושבע שנים ובו בפרק נולדה רבקה, המתין לה עד שתהא ראויה לביאה שלש שנים ונשאה: **בת בתואל מפדן ארם אחות לבן** - וכי עדיין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפדן ארם, אלא להגיד שבה שחיה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי רשע, ולא למדה ממעשיהם: **מפדן ארם** - על שם ששני ארם היו ארם נהרים וארם צובה, קורא אותו פדן, לשון (שמואל א' יא ז) צמד בקר, תרגום פדן תורין. ויש פותרין פדן ארם כמו (הושע יב יג) שדה ארם, שבלשון ישמעאל קורין לשדה פדן: **(כא) ויעתר** - הרבה והפציר בתפלה: **ויעתר לו** - נתפצר ונתפייס ונתפתה לו, ואומר אני כל לשון עתר לשון הפצרה ורובי הוא וכן (יחזקאל ח יא) ועתר ענן הקטרת, מרבית עלית העשן, וכן (שם לה יג) והעתרתם עלי דברייכם, וכן (משלי כז ו) נעתרות נשיקות שונא, דומות למרובות והנם למשא. אינקריישימיניט"ט [רבו] בלע"ז: **לנכח אשתו** - זה עומד בזוית זו ומתפלל, וזו עומדת בזוית זו ומתפללת: **ויעתר לו** - לו ולא לה, שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע לפיכך לו ולא לה: **(כב) ויתרוצצו** - על כרחך המקרא הזה אומר דורשני, שסתם מה היא רציצה זו וכתב אם כן למה זה אנכי. רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת. דבר אחר מתרוצצים זה עם זה ומריבים בנחלת שני עולמות: **ותאמר אם כן** - גדול צער העבור: **למה זה אנכי** - מתאוה ומתפללת על הריון: **ותלך לדרוש** - לבית מדרשו של שם: **לדרוש את ה'** - שיגיד לה מה תהא בסופה: **(כג) ויאמר ה' לה** - על ידי שליח, לשם נאמר ברוח הקודש והוא אמר לה: **שני גוים בבטןך** - גיים כתיב, אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים: **ושני לאמים** - אין לאום אלא מלכות: **ממעיד יפרדו** - מן המעים הם נפרדים, זה לרשעו וזה לתומו: **מלאם יאמץ** - לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל, וכן הוא אומר (יחזקאל כו ב) אמלאה החרבה, לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים: **(כד) וימלאו ימיה** - אבל בתמר כתיב (להלן לח כז) ויהי בעת לדתה. שלא מלאו ימיה כי לשבעה חדשים ילדתם: **והנה תומם** - חסר, ובתמר תאומים מלא לפי ששניהם צדיקים, אבל כאן אחד צדיק ואחד רשע: **(כה) אדמוני** - סימן הוא שיהא שופך דמים: **כלו כאדרת שער** - מלא שער כטלית של צמר המלאה שער פלוקידי"א בלע"ז [אריג צמר]: **ויקראו שמו עשו** - הכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה: **(כו) ואחרי כן יצא אחיו וגו'** - שמעתי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו, בדין היה אוחז בו לעכבו, יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השניה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה, תן לה שתי אבנים זו תחת זו, הנכנסת ראשונה תצא אחרונה, והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנוצר באחרונה יצא ראשון, ויעקב שנוצר ראשונה יצא אחרון, ויעקב בא לעכבו שיהא ראשון ללידה כראשון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין: **בעקב עשו** - סימן שאין זה מספיק לגמור מלכותו עד שזה עומד ונוטלה הימנו: **ויקרא שמו יעקב** - הקדוש ברוך הוא. דבר אחר אביו קרא לו יעקב על שם אחיזת העקב: **בן ששים שנה** - עשר שנים משנשאה עד שנעשית בת שלש עשרה שנה וראויה להריון ועשר שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה ידע שהיא עקרה והתפלל עליה. ושפחה לא רצה לישא, לפי שנתקדש בהר המוריה להיות עולה תמימה: **(כז) ויגדלו הנערים ויהי עשו** - כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה: **יודע ציד** - לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות: **איש שדה** - כמשמעו אדם בטל וצודה בקשתו חיות ועופות: **תם** - אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם: **ישב אהלים** - אהלו של שם ואהלו של עבר: **(כח) בפיו** - כתרגומו בפיו של יצחק. ומדרשו בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו:

רמב"ן לבראשית פרק כה

(כב) **ותאמר אם כן למה זה אנכי** - אם כן גדול צער העבור למה זה אנכי מתפללת ומתאוה על ההריון. לשון רש"י. ואינו נכון. ורבי אברהם אמר כי שאלה את הנשים אם אירע להם ככה ותאמרנה לא, ותאמר אם כן - הדבר והמנהג למה זה אנכי - בהריון משונה. והנה הכתוב חסר ואינו שלם בפירוש הזה: והנכון בעיני כי אמרה אם כן - יהיה לי למה זה אנכי - בעולם, הלואי אינני, שאמות או שלא הייתי, כטעם כאשר לא הייתי אהיה (איוב י ט): **ותלך לדרוש את ה'** - לשון רש"י, להגיד מה היא בסופה. ולא מצאתי דרישה אצל ה' רק להתפלל, כטעם דרשתי את ה' וענני (תהלים לד ה), דרשוני וחיו (עמוס ה ד), חי אני אם אדרש לכם (יחזקאל כ ג): (כג) **וטעם שני גוים בבטנך** - הודיע לה שלא תפחד, כי בעבור שהיתה מעוברת תאומים הוא הריצוץ הזה בבטנה, כי דרך נשים לה. ויתכן שיאמר עוד כי בעבור היותם שני גוים שונאים ונלחמים זה בזה, עשו בתחלת יצירתם מריבה רמז למה שיהיה ביניהם בסוף, ועתה ינחו ותמצא מנוח והשקט לנפשה: (כח) **כי ציד בפיו** - אמרו המפרשים (הראב"ע, והרד"ק) כי יתן ציד בפיו של יצחק, או יביא, ויחסר המעשה. וכן למועד אשר שמואל (ש"א יג ח), וה' אותי כגבור עריץ (ירמיה כ יא), נתן או שם אותי. ויתכן לפרש ויאהב יצחק את עשו, בעבור כי בפיו של יצחק ציד תמיד, כל היום יתאוה לאכול את הצייד, ותמיד הוא בפיו, לא יאכל דבר אחר, והוא המביא לו כאשר אמר איש יודע ציד: והנכון בעיני כי היא מליצה, כי עשו ציד בפיו אביו, יכנה האיש במעשה לתדירותו. וכמוהו שבתך בתוך מרמה (ירמיה ט ה), וכן ואני תפלה (תהלים קט ד). וכן אמרו בבראשית רבה (סג ו) קופרא טבא לפומיה כסא טבא לפומיה:

ליקוטי מוהר"ן תורה לג

[ה] **כי יש שני מיני אהבות**, אחת שהיא אהבה שבימים, כמ"ש לעיל יומם יצוה ה' חסדו, יומא דאזיל עם כולהו יומין. שבכל יום, היינו שבכל מדה ומדה, יש שם אהבתו של השי"ת עם ישראל, וזה שבפועל. ויש אהבה שהוא בכח, היינו האהבה שהיה בין ישראל לאביהם שבשמים קודם הבריאה, שהיו ישראל עדיין בדעתו ובמוחו. למשל, יש אהבה שהאב אוהב את בנו, שכל אדם יכול להשיג זאת האהבה. והתקשרות והאהבה שיש בין הבן ובין האב כשעדיין הבן במוח האב קודם ההולדה, זה ההתקשרות והאהבה אין אנו יכולין להשיג עכשיו. כי אין משיגין עכשיו כ"א בזמן ובמדות, ואהבה שבדעתו ובמוחו היא למעלה מהזמן והמדות, ואינו מלוּבש בשום לבוש. ולעתיד לבא שיתגלה אורייתא דעתיקא סתימאה, ואז יתקיים מאמר חז"ל (תענית ל"א) עתידים צדיקים להראות באצבע, כמו שכתוב זה ה' קוינו לו. כי אז יפשוט הקדוש ברוך הוא את לבושיו, וימלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. ויתגלה האהבה שהיא בדעת, שהיא פנימיות התורה, היינו אלקותו השוכן בתוך התורה והמדות. כי עכשיו הלבוש הזה הוא מכסה על אלקותו, היינו על פנימיות התורה. וכשיתגלה הפנימיות, היינו אלקותו, אזי יתרבה השלום. כמו שכתוב לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה, שיתגלה האהבה שבדעת: וזהו (זכריי י"ד) והיה יום אחד יוודע לה', שיתגלה האהבה הנקרא יום, כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו. היינו התורה הפנימיות שהיתה צפונה, כמ"ש (בראשית א') וירא אלקים את האור כי טוב, וארז"ל (חגיגה י"ב) כי טוב ליגנוז, כי אור התורה הזאת אין העולם כדאי להשתמש בה. והתורה נקרא טוב, שנאמר (משלי ד') כי לקח טוב נתתי לכם (ע"א י"ט ע"ב). ונקרא אור, כמו שכתוב (משלי ו') ותורה אור: ויש גם כן צדיקים שהם צפונים ומוסתרים, שאין העולם כדאי להשתמש בהם. וצדיק נקרא טוב, כמ"ש (ישעי ג') אמרו צדיק כי טוב (חגיגה שם). ונקרא אור, כמ"ש (תהלים צ"ז) אור זרוע לצדיק. וכשיתגלו הצדיקים הצפונים, והתורה הצפונה, אזי יתגלה שלום רב בעולם. שיתחברו כל הפכים יחד, כמ"ש וגר זאב עם כבש. כי אז יתגלה האהבה שבדעת, הנקרא יום אחד יוודע לה'. היינו האהבה שבדעת, אשר הוא לא יום ולא לילה, היינו שהאהבה הזאת היא למעלה מהזמן, ולמעלה מהמדות: